

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY II.

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 76.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que á treballar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hú á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la erra y poch, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filosofhs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals.—Las aigues de só riu saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antics y alsarne d' un art fill lligitim del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pera ob tenirho tenim lo precís: Forsa, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ

Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 19 Juny de 1904.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

SANTORAL

Diuenge 19 IV. Sta. Juliana de Falconeris vg. y sts. Gervasi y Protasi mrs.—Dilluns 20 S. Silveri papa mr.—Dimars 21 S. Lluís Gonzaga cf. y s. Palladi b.—Dimecres 22 San Paulino b. cf. sta. Consorcia.—Dijous 23 Sta. Agripina vg. y mr.—Divendres 24, (Abans †.) La Nativitat de S. Joan Baptista y s. Firmin mr.—(† bisbat de Vich, Lleyda y Solsona.) Disapte 25, S. Guillem ab. y sta. Febronia vg. y mr.

La qüestió del Cementiri

En el *Diario de Tortosa* havem llegit l'extracte de la sessió que va celebrar l'Ajuntament lo dia 13 y per ell ens enterem que firmada pels concejals senyors Foncuberta, Vallés, Algueró, Casanova y Miravalls, va presentarse una proposició que acompanyaba una instancia de D.ª Francisca García, que deya qu' está disposada a pagar el valor dels terrenos que siguin necessaris expropiá pera l'aixamplament del cementiri de S. Lázaro, en la que que 's demana, que l'Ajuntament acceptés tan generosa oferta y es nomenés una comissió pera que donés las gracias a dita Sra. la que fou aprobada, quedán nombrats pera formar la comissió los mateixos firmants de la proposició.

Aqueix acort tan llógic y tan natural, queda desvirtuat, per un altre acort que a continuació vá pendrer el mateix Ajuntament, oposantse a lo proposat per el Sr. Algueró en la sessió anterior, en la que demanaba se designés un concejal delegat pera portar a cap l'expedient de l'aixamplament del cementiri, ja que l'alcalde en eixe assumpto resultaba incompatible.

De manera que segons el primer acort s'accepta la oferta pera la compra dels terrenos pera l'aixamplament, y en lo segon, no 's vol nombrá l'entitat que deu havé de cuidar de la tramitació necessaria pera la adquisició de la esmentada oferta que porta en sí, la realització del aixamplament.

En la discusió del segon acort, se comensá per impugnarlo dient, que és ilegal lo nomenament que 's proposa, ja que aquet deu havé de ser a favor del tinent d'alcalde que per ordre corresponga, per lo que sembla que si aquesta hagués sigut la única dificultat, lo senyó Algueró no hi deuria habé tingut inconvenient en acceptarho, es mes, creyem que no hi ha necessitat de que se 'l nomeni sino que de per sí queda nombrat desde 'l moment que resulta incompatible l'alcalde para

cumplimentar un acort del Ajuntament, siga 'l que 's vullga.

Mes com sembla que a mes de oposarse al nomenament del concejal delegat, va ferse historia del expedient del cementiri, que encara que el *Diario* no en fá cap extracte, hem de suposá no seria molt del gust del Sr. Algueró per que se li donarian rahons pera demostrarli que es ilegal, desde el moment que va tenir que sortir en defensa de la legalitat del expedient, quin creyem reunex tots los requisits y tramits previnguts per la ley pera el cas de que 's tracta (que 's mol diferent del de la construcció de un nou cementiri) amés, durant los termes que la ley prevé poden acudir en contra los particulars ó els que 's creguin perjudicats, ningú va presentarse reclaman en contra y si alguna reclamació s'ha presentat ha de haver sigut fora del terme legal y per lo tan, lo expedient fins lo *período* terser descrit en la ley de expropiació forssosa es legal en totas sas parts; primé, per haberse tramitat segons ley, y segon per haber sigut implicitament acceptat tan per las Entitats Administrativas Gubernativas, y Tecnicas que 'n ell hi han intervingut, com per los particulars aquins directa o indirectament podrá afectá lo projecte d' aixamplament.

Totas aqueixas rahons de res serveixen ja que no es lo rahó, la justicia y el be del comú, el que se acostuma ni es lo que 's te present en las corporacions fillas dels partits, si no que son els fins particulars, l'agoisme y l'orgull del cacic avoltes, los que se anteposan al be general y com se vulga qu' el cacic per lo mer fet de serho disposa de la forsa del número quant de vots se tracta, naturalment que la rahó queda vensuda, la justicia trapitxada y l'interés general menys preuat y escarnit.

Havem llegit moltes vegades l'extracte de dita sessió en lo parrafo en que 's diu *fué deseçada la proposición* per que esperabam veuri a continuació que si ve l'Ajuntament no acceptaba el nomenament de un concejal delegat, nombra al Tinen d'Alcalde que lipertoqués afí de que portés a cap la tramitació del expedient del aixamplament del cementiri de S. Lázaro, perque francament, no sabem com podran sortir airosos de son comés los Srs. de la Comisió pera donar las gracias a D.ª Francisca García, de una dádiva que acorda l'Ajuntament acceptar *con carácter ejecutivo* y que deseguida acorda que no es nomeni la persona, que se encarregi de poder complimentar 'l acort de carácter *ejecutivo* en lo que fa referencia a la aplicació del *ofrecimiento*.

Alguns dels nostres llegidós se cansaran ja de llexir tantas rahons y dirán pero home de Deu, no veu que de lo que 's tracta es de no fer l'aixamplament del cementiri. ¿No veu que totas las

rahors y paraules van dirijidas a posar entrabancs a la realització del aixamplament? Hi sino diguim, se necessita sabé si está ben o mal tramitat l'expedient, si es o no legal, cuan las Autoritats y personas competens ha dit que si. Cuan hi ha qui paga las expropiacions, cuan en una paraula tots estan conformes en que la cosa se fasí, en que 's de neessitat ferse perque la ley hu exigeix, la salud pública hu reclama, el poble hu vol y els unics que s'hi oposen, son los que sembla volen imposar sa voluntad al poble?

Efectivament aqueixos rahonaments s'els fará tothom que imparcialment estudi aqueix asunto, mes que hi farém si la Junta de Sanitat que 's la primera que deuria imposarse al Ajuntament, no dona senyals de vida, si el Gobernador Civil, que podria obligar al Ajuntament a que no fosen lletra morta las lleys de sanitat, dictades pera els cementiris y enterraments, veu que un expedient casi acabat, estigui entretingut ab instancias, ofícis, recursos y dificultats extemporanias que privan se pugui portar a cap una obra tan indispensable, que hi farém, si los que 's titulan representans de la clase obrera posan dificultats a que se comensin unas obras en las que si podrian encabí més de dascens treballadós de tots els ofícis, desde el pagés pera explaná el terreno y desmontarlo fins l'escultó y doradó pera enriquir ab son treballs artísticos las sepulturas, panteons y demás monuments funeraris, que molts propietaris fá temps esperan comensarlos en los terrenos compresos en la aixamplament projectat, desitján alguns d'ells, fer verdaderas obras d'art, com seria el de Querol per exemple?

Els concejals firmans de la proposició son los que no deuan deixá el camí emprés, fent que 's continui la tramitació del expedient que 's troba en el terser *período*, aixó es, en el de la valoració, que haventi qui la paga, hi ha molt de camí fet y contin que tenen al seu costat a tot el poble de Tortosa y ab ell, a tota la premsa que unaniment sosté y brega per causa tan justa.

JOAN ABRIL.

Salmp.

Yo mos ulls alsará vers les montanyes d'ahont baixará 'l socós
De Vos vindrá, ¡oh Deu de mes entrayes!
¡oh Deu tot poderós!

De Vos que heu fet los astres y la terra mars y cel del no res
veuré los cels mirant a una altra serra d'ahont vindrá 'l promés.

De Vos que traspasau tots los abismes y 'l pregon del oceá

que 's sentin en los llamps y cataclismes en tempesta y volcá.

De Vos que us assenteu en l'alt empiri alcansaré socós
de Vos que qualsevulla part que miri sento que hi esteu Vos.

Vos que no desdenyau a qui a Vos clama oh gran Deu de bondad y escoltau a aquell que a Vos reclama ni que sigui un malvat.

Oh Deu de majestat y de grandesa que aculliu als petits, doncs, mirau ma miseria y pobresa y mos mals infinits.

Vos que us mostrau hermos durant lo dia a Vos raclararé
Vos que us feu obrir en nit de melangia a Vos invocaré.

Oh, doncs, mireume Deu de l'hermosura mireume compassiu no rebutjeu a tant humil criatura oh Deu gran y altiu.

Vos que cuydau als astres que rumbenjan per tot l'espai sens fi y 'l insectes que per terra 's rastrejan acordeuvos de mí.

C. MAGRINYÀ.

Autonomia s' imposa

Los vells partits doctrinaris han caygut al llot del despreci, minats per sas propias misérias y rancunias, y d'ells ja 'l nostre poble n'aparta la vista y la esperanza.

Y ab igual diferencia mira als monárquics centralistas que als republicans unitaris; á n' aquells no 'ls hi queda altra forsa que las bayonetes, y á n' aquests, res més que bona part de la explotada classe obrera embaucada per quatre mentiders que l' enlluhernan pera que no vegi que viuhen á la seva esquena.

Lo poble conscienciat y reflexiu abandona per igual als uns y als altres; y res espera de cap dels dos escamots inútils, impotents y caducs.

La dominació caciquista está retuda y l'imperialisme de Madrid, anorreat y fet á trossos.

De las banderas políticas no 'n quedan més que bossins, bruts com draps de cuyna y esfiagarsats com venas d'hospital.

Los principis de govern se troban sotmesós á la ordre capritxosa del capdevanter; y s'han tornat dúctils

com motllos de cera, adaptantse á tota conveniència.

Lo pudor polític, la vergonya de partit y la dignitat de bandera, son desconeguts pels mangonejadors de la cosa pública. Y la espantosa confusió, de la que la de Babel es ombra pàlida, s'ha apoderat dels butxins de las llibertats dels pobles dignes.

En cambi, 'l sentiment d' autonomia rebrota per totas las encontradas, y treu verda brotada l' instint de llibertat.

Himnes d' amor á la terra nadiua y cants d' admiració á la historia patria ressonan per tots los indrets, y afanyosos los repeteixen los ecos de nostras montanyas; Catalunya reviu poderosa; l' esclat sant del cor de sos fills amorosits li rendeix tribut de mare, y sa bandera barrada aixopluga als catalans mereixedors de mare tan gran, tan digna y tan santa.

Sacerdots y artistas, pensadors y literats, músics y poetas, li fan ofrena de son sacrifici en l' altar de son pit, del que 'l cor es bon sagrari; la potentia Unió travalla ab constancia de martir, y 'ls regionalistas ab fé d' asceta; los carlins la volen y 'ls federals l' estiman; y, en una paraula, tot lo que val y pesa, tot lo sa y honrat, los homes de nevada cabellera, y 'ls joves de somniadora pensa, la mare de familia quin cos ja 's doblega cap á terra, com si busqués lo clot que ha de guardarla, y la donzella encisera, quin cos se redressa com si busqués entre 'ls plecs del blau etern la esperansa que la fascina; tots, tots, rendeixen homenatge á la llibertat y á la vida d' ud poble esclau y argolla, sedent de gloria y d' esplendor.

Alsém los cors, doncs; redoblém nostres esforços, trovallém ab nou dalit; doném esperansa al cor, seny al cap, fixesa á la vista, sanc al cos, nervi al puny y ferro al desitg; ab sacerdot que 'ns benehesca, y dona que 'ns estimi, y fills que 'ns alenín, y germans que 'ns consolín, la lluyta es agradosa, y la victoria es segura.

Propoguém nostra simpática doctrina desde 'ls pics altívols de nostras verges montanyas, fins á las floridas valls de nostras planas verdjantas; desde l' enlayrat cim de la Maladeta, fins als encatífats salons de nostres prócers, y 'l humil hostatge de nostres obrers; desde 'l regueró que 's torna riu, al riu que 's torna mar; desde 'ls nius de rocas ahont crian las áligas feréstegas, fins al llit d' arena ahont rondinan las onas alegroyas del mar de nostras victorias inmarcessibles; no defallim, ni descansem; si ab una mà aixuguém lo front mullat, ab l' altra podém lluytar; si 'l cos se cansa, l' ánima es jove.

Ressistir, es viure.

Ressistir bé, la salut,

Ressistir mal, la malaltia.

No resistir, la mort.

¡Visca Catalunya!

MANEL ROGER DE LLURIA.

(De «La Renaixensa.»)

Monastir de Montserrat

Dissapte ultim comensaren las fes-

tas que en honor á la Inmaculada Verge María celebran las Fillas de María catalanas.

Com estava anunciat, á dos cuarts de cinch, els pelegrins se reuniren á la Plassa del Monastir, y ab llurs estandarts al devant las diferentas arxicrofradias entraren á l' iglesia presididas per don Joseph Messeguer y Costa, bisbe de Lleida, abat, visitador, comunitat, etc., etc.

Allí 'l señor bisbe aussiliar, doctor Cortés, feu la presentació de la Romeria, parlant en Catalá, com es el modo natural de parlar á Catalunya, entusiasmant extraordinariamente als pelegrins. També assistia el señor bisbe de Solsona.

Acabada la presentació, surtiren en professó cap á la plassa altra volta, á descubrir l' hermós monument; lo que 's feu en mig d' una salve d' aplausos, al espetec d' una tronada y gran crits de ¡visca la Verge! y ¡visca Catalunya!, etc.

Després se benehí'l monument y s'acabá la cerimonia, cantant un himne compost expresament pera aquella festa.

A las set se cantá 'l Rosari y després la magestuosa Salve, cantant seguidament l' himne de las fillas de María.

El diumenge totas las fillas de María y altres personas en número de 2.000 celebraren comunió general que repartí el señor bisbe de Lleida. La plática preparatoria va ferla el bisbe de Solsona. Després se celebrá ofici haventhi al temple una gentada inmensa cantá l' escolania dirigida pel P. Guzmán, y oficiá de pontifical el señor bisbe de Lleida.

A la tarde se celebrá sessió literaria musical en els claustres que estavan adornats ab grans macissos de fullatge y garlandas ab profusió de fanalets de colors y banderas entre las que 's hi destacava gallardement la nostra, la de las quatre barras. Ocupava la presidencia el señor bisbe de Lleida tenint al seu costat al de Solsona, y al aussiliar de Barcelona y al reverent pare Ruera. Totas las composicions tan literarias com musicals foren molt aplaudidas especialment l' himne de las «Fillas de María» lletra de mossen Navarro y musica del mestre Cosme Ribera.

Cuant acabava, arribá 'l señor cardenal essent vitorejat.

S'organizó la professó cap á la Co-va y al retornar se cantaren solemnement el rosari y la salve.

El bon temps ha contribuít al esplendor de la festa.

Se calcula en cinc mil lo número del romeus reunits a Montserrat ab tal motiu.

Molt be per las Fillas de María catalanas qu'han visitat a la Reyna que te un altá en cada un dels cors dels fills de Catalunya, la Verge de Montserrat encarna las dos grans ideyas de Deu y Patria y vosaltres al escampá la vista desde lo alt de la montanya santa de segur que las vostras animas plenas de benauransa enviavan recorts y sospir a tots los indrets de Catalunya plens d' amor y de fé. Repetim molt be Filles de María catalanes, vosaltres ens ajudeu a la obra de la restauració de la Patria Catalana.

¡Visca la Mare y Reina dels Catalans!

Efemérides catalanas

7 de Juny, 1604 — Corpus de Sanc.

Els excessos dels soldats de Felip IV, que anavan y venian del Rosselló, el comportament de las autoritats reals y el menyspreu ab que tots el funcionarios del Govern central tractavan als catalans y els Drets y Constitucions de Catalunya, despertaren l' odi del poble contra 'ls castellans.

Pochs dias feya que la gent del Vallés y de la Costa havian escarmentat als soldats de Castella, entrant á Barcelona, pera deslliurar als ciutadans presos per las autoritats centrals. L' ódi havia anat fermentant, sobre tot entre la gent del camp, y el dia de Corpus havian entrat á Barcelona, com de costum, gran número de segadors ab el decit proposit de pendre venjansa dels crims y contrafurs comesos ab els catalans.

Com en temps de Joan II, els catalans estavan decidits á no deixar que 'l poder real, que 's presentava més foraster y ab tendencias á la imposició del esperit castellanista, fes trossos de las llibertats de Catalunya; pero ara, com allavoras y sempre, el favor dels governants atragué l' ambició de molts fills de aquesta terra que, oblidant la patria, se formaren en el bando de nostres enemichs.

La revolució del dia de Corpus, que comensá sense importancia, va anar prenent tanta, que arribá á traure gran part de Catalunya dels dominis d' Espanya, ploclamantse comtes de Barcelona á diferents prínceps extrangers, com s' explica en altrases efemérides. Onze anys durá la guerra ab diversa fortuna, y més n' hauria durat y altre fi hauria tingut si al doble esperit del catalans y sa fermesa no s' higuessin oposat las traidoras conveniencies de la diplomacia europea, que, com mitg sigle després, se vengueren á Catalunya, per una pau sols aprofitosa pera els reys dels Estats centrals.

A mig dematí, un criat del agutzil Montredón feri á un segador: com si aixó hagués sigut l' esperó pel poble de Barcelona, s' aixecá ab armas als crits de «¡Visca la terra!» y «¡Morin els traidors!» sembrant el panich per plassas y carrers, mentres las autoritats, sobre tot las centrals y castellanias, corrian á amagarse á lloc segur devant de la onada dels venjadors de Catalunya.

Prompte 'l poble rodejá 'l Palau del Virrey, que ho era 'l comte de Santa Coloma: dels crits se passá als fets, y ja anavan á caure las portas del Palau, que 'ls frares de Sant Francesc obriren de bat á bat las del seu convent presentant als segadors la Santa Custodia. Els amotinants s' aturaren en sa tasca postulantse devant del Santissim, y alguns concellers, ab els bisbes de Barcelona, Vich y Urgell, aprofitaren aquell moment pera estendre devant del Palau tres companyias de la ciutat, fent recular al poble cap á la Rambla. Mentrestant, la revolta ha-

via anat generalisantse; eran saquejadas y cremadas las casas de las personas mes afectas al Govern central. El Virrey, comte de Santa Coloma per parer dels Consellers dicitó refugiarse á las Dressanas pera poder desde allí salvarse per mar; pero la indicició en seguir aquest consell li fou fatal. Una galera que s' havia cridat pera salvar al comte, fou allunyada á tirs pel poble, y si bé el de Santa Coloma, ab altrases autoritats, pogueren entrar en las Dressanas, prompte foren aquestas atacadas pels amotinats. Al caure la tarde y devant de la iminencia del assalt, eixiren per un portell que donava á las hortas de San Bertrán, el Virrey, els bisbes de Barcelona, Urgell y Vich y altrases autoritats compromesas ab el Govern central. Eixiren en confusió espantosa, á corre cuita, y se dirigiren cap á las rocas del mar y cap als viarans de la montanya de Montjuich; pero, encalsats pel poble que 'ls persegui ab verdader furor, foren apunyalats sense escarparsen més que 'ls tres bisbes, que 'l poble respectá, y alguns servents per qui els bisbes intercediren.

El Virrey, comte de Santa Coloma, fou cusit á punyaladas entre unas rocas, al peu mateix del aigua, y allí fou abandonat son cadáver fins que, á nit entrada, el reculliren els frares de la Mercé.

Aixis morí qui no sapigué estimar á sa terra y preferí governarla malament, seguint ordés de fora, que regirla bé, inspirantse en sos desitjos y en sa voluntat.

La mort del Virrey no calmá el furor del poble amotinat. Totas las personas afectas al Govern contral eran perseguidas y particularment els juriconsults que formavan el Real Concell, quinas casas foren cremadas.

En Efael Puig, en Mir, en Masó y en Vinyas lograren salvarse fugint, pero el doctor Berart fou encalsat y arrossegat pels carrers de Barcelona.

El duc de Fernandina y el Mestre Racional Grau Guardiola foren també perseguits pels segadors, als que ja se havia juntat tot el poble de Barcelona.

La ciutat entera estava ja en revolució y molts pobles dels voltants s' amanian pera defensarse dels escamots dels soldats castellans ó pera atacarlos. El moti se generalisava y se feya guerra de separació.

Aixis ho entengué desseguida el canonge Pau Claris, president de la Diputació general de Catalunya, en qui s' encarnaren els desitjos de la terra. Claris, la gran figura d' aquella revolució, que durá mentres ell visqué, feu esforços de tota mena pera normalisar durant aquet dia y els següents l' estat de Barcelona. Ell veyá bé que Felip IV, rodejat de gent enemiga de Catalunya, no havia de trigar en pendre venjansa dels matedors dels seus representants, y per aixó, ab uua activitat inconcebible y imponentse sempre que era menester, organizá la defensa de Catalunya, recordant als catalans el dret á la soberania que tenian quan se trencavan els pactes entre 'l poble y el Rey, y cercá l' apoyo de Fransa, primer pera 'l reconeixement de la República Catalana y després pera

l de Lluís XIII y Lluís XIV com á comtes de Barcelona.

La guerra, ab tot, no 's formalisá fins al mes de desembre, en que l' exércit castellá, manat pel marqués dels Vélez, entrá en terra catalana.

NOTICIES

Havent resultat certa la notícia que dabam en lo número anterior referent a la oferta feta per D.ª Francisca García pera l' axamplament del Cementiri de S. Lázaro, LA VEU DE LA COMARCA l' hi tributa un aplauso d' admiració pera tan generós y expontani acte, ab quin facilita al Ajuntament pugui fer l' obra y mitgensant la que las cendras dels nostres pares puguin ser digna y respectuosament guardades y que los vius tingan mes garantida la sua salut y vida.

Que Deu y la Patria li paguin.

Rasgo lloable

Dos aprenents de la botiga del carrer del Hospital, número 66, en Biel Gatiús y Ramon Casals, de dotze y tretze anys respectivament, desitjosos de cooperar al enaltiment de las glorias de la patria y fervents admiradors del eminent mossén Jascinto Verdager, durant un any han estalviat deu céntims del esmorzar cada setmana pera poguer lo día del aniversari de la mort del autor de *L'Atlántida* dedicarli una corona en homenatge al gran patrici. Digne d' elogi es lo fet dels dos aprenents, quin comportament seria hermós que tingués molts imitadors.

Al acte d' anar a dipositar la corona hi va assistir una comissió del cor infantil de la Associació Catalanista del Poble Sec, a quin lloc se reuni a las tres de la tarde.

La proposició de Lley presentada per lo Diputat Sr. Ayuso varem dir que ja la publicariam un cop fos aprobada, mes a pesar de haberse llejit en el Congrès y defensada per son autor y apoyada per mitj de una interpelació del diputat se-

nyor Nogués, sembla que pasarem alguns días a veurala aprobada.

El "Correo Ibérico," en sa edició del día 16, ens concedeix la paraula (que ab perdó del colega debem dirli que no li havem demanada) diennos que li espliquem *a que obedeece la diferencia de criterio y de valor dado á la cerca proyectada para el ensanche del cementerio entre el primer perito señor Abril* (trece mil pesetas) *y el señor Monguío* (treinta mil) datos que diu el *Correo* li ha proporcionat un *concejal*.

Estimat colega, la explicació qu'ens demana no la podem donar tan be, com hu podria fero el *concejal* que li ha donat los datos de qu'ens parla, per cuan ell, com a *concejal* que's, pot lleji la memoria y presupost que acompaña el projecte del axamplament del cementiri, fet per lo nostre amic Sr. Abril, cuan desenpenyaba el carrec de arquitecte Municipal, com pot tambe lleji lo que diu ha fet l'actual arquitecte municipal Sr. Monguío, perque havem de suposá que los dos fonamentan las seuas valoracions, com pot veura igualment si son las mateixas obras las que's valoran.

Al esmentat *concejal* doncs te de dirjirse el *Correo* y no a nosaltres que nons es facil poder tenir á la vista els dos presuposts, mes n'obstan, casi, casi, que endavinariam en que consisteix *la diferencia de criterio* que comensem per creure no está en los perits, sino en las corporacions que las han ordenadas fer, perque a nostre entendre y segons demostran els fets, la primera corporació tenia ganas de fer el cementiri y procuraba treure dificultats, mentras que la segona hu fá al revés, y per cert que no es petita aqueixa dificultat de la valoració, de segur que al que se li va ocorre el lleji l'article de la lley, que d'aixó parla degué exclamar ab tó de triunfo, no hi haurá cementiri pesi á qui pesi, exclamació que se ha convertit en sentència que repeteixen a totes horas los enemics del axamplament del cementiri y per lo tan los enemics de Tortosa. Mes creyém que van errats.

Diumenje últim se varen reunir aqui

Tortosa tots los fabricans qu'es dedican á la extracció del oli de la sansa per medi del sulfuro de carbono, de Catalunya, Valencia y Aragón en número de seixanta agramiense a fi de explotá la cosa, ara sols falta se agremin los productores de la sansa, doncs de no fero se exposan á teni que succumbir á las exigencias dels primes.

Nostrestimat confrare *La Renaixensa* nos anuncia que probablement desde primers de Juliol tornarà a sortir diariament en l' actual forma en que ara surt cada setmana. Ho celebrem.

Presentada ab excelents condicions tipográfiques, l' editor Gustau Gili, de Barcelona, acaba de posar a la venda una nova edició de les *Faules y Simils* de Mossén Jaume Collell. Aquesta col·lecció ara resulta doblada, contenint 27 composicions. Per avuy nos limitam a donar compte de la sortida d' aquest llibret, les noves composicions del qual avantatjan, si es possible, a les antigues en intenció y frescura.

Se ha dictat una Real ordre, autorisant la transmissió de telégrames y telefonemes en los idiomas y dialectes de les diferentes regions del Estat Espanyol.

En la llibreria de D. Arturo Voltes s'ha possat a la venta la "Guía del Obispado de Tortosa," feta per lo inteligen y actiu escritor lo Rdo. D. Fernando Miralles, de quin trevall pensém ocuparnos mes detingudament tan prompte l'haguessem fullexat. De totes maneres l' hi avansem la nostra enhorabona y tan de bo tingues molts imitados que prou feyna hi ha per fer en tota la diócesis esbrinan nostra historia, costums y llenyatje.

D. Anton Segura y Adell, metje cirugia ha tingut l'amabilitat de fernos sabé que ha obert son consultori medic en la casa n.º 7 del Carré Majó de Roquetas, reben consultas de las 11 á la 1 y de las 6 á las 8.

Molta sort y profit li desitjem en l'exersisi de sa humanitaria professió.

Haven rebut luxosement imprés á varies tintes el programa del certamen qu'en honor de S. Tomás d'Aquino tindrà lloc en nostre Seminari Conciliar el Mars propvinent. Hi ha huit temas de ciencias, tres de lletras y quatre d'art.

Els trevalls deurán ser presentats a Secretaría per tot lo día 7 de Mars.

Ha continuat essent molt ovacionat a Madrid el distingit catalá D. Enric Borrás, primer actor y Director de la Compañia dramática del Teatro Romea de Barcelona que ha funcionat al Teatro de la Comedia de Madrid.

S' el reconeix com a verdadera eminenca y alguns empresaris extrangers li han fet ventatjosas proposicions que no sabém per ara hagi acceptat.

En el certamen musical organísat per l' Orfeó Catalá ab el nom de "Festa de la Música Catalana," y quin repartiment de premis tindrà lloch durant el mes de Juliol propvinent, han obtingut premi las composicions tituladas "Cansó dels Segadors," (premi de 250 pessetas); "Adoro te devote," a quatre veus (premi de 200 pessetas); "Montanyas regaladas," a sis veus (la meitat del premi de 150 pessetas); y "Verbum caro," a cinch veus (menció honorífica), originals las quatre del jove y reputat mestre compositor don Joseph Sancho Marraco.

També ha sigut premiats en dit certamen el motet a quatre veus mixtes, o pera chor a veus d' home, "Cristus factus est," del eminent compositor don Domingo Mas y Serracant, mestre de Capella de la iglesia parroquial de Sant Pere de las Puellas, de Barcelona.

L' Ajuntament de Madrid hauria de tení imitadors en lo de negarse á presidí l' espectacle nacional.

Els regidors catalanistas ja la proposaren fá temps la idea de que Barcelona deixés de prsdir las corridas, funció purament llegendativa y com á "nacional," més propia del delegat del Govern Central que del Ajuntament; però no 'n varen treure res.

Ara Madrid dona l' exemple que hauria d' haver donat Barcelona y s' ha de seguir.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital 5.

llará facilmente. En dicho año 1178. acabado de edificar este templo antiguo que tengo dicho, el Católico Rey Idefonso de Aragon hizo donación del. Consta de su reedificación por el auto que hizo entonces, que dize assi.

Benedictus Deus Pater misericordiarum Deus magnus, et laudabilis nimis, qui post multas clades, post belicas tribulationes visitavit loca sua in tempore opportuno &c. Profecto novit universitas qualiter Dertusensis Civitas, Sedes ab antiquis temporibus Regia, et Episcopalis peccatis nostris exigentibus á jure et dominio Christianorum redacta sit in potestatem ismaelitarum: Civitas Hispaniarum glorie, quæ situ loci, montium cursu, quasi facta secta in Deum vivum D. N. Iesum Christum fornicabatur, sed demum infusa est Spiritus Sancti gratia pectori Illustrissimi et semper victoriosi Raymundi Berengarii, Comitis Barchinonensis, Principis Aragonum, Marchionis Proventiæ. Ilapsa est et divinitus voluntas expugnandi Civitatem, obsedit, expugnavit et vicit. Divina eo insperato favente clementia, capta est Dertosa Clavis christianorum, gloria populorum, decos universæ terræ. Restituta est ibi sedes antiqua, et dedicata Dertosaensis Ecclésiæ ab Archiepiscopo Tarraconensi in honorem Domine Nostræ Dei Genitricis virginis Mariæ, anno millesimo centesimo septuagesimo octavo Dominica incarnationis, indictione undecima quarto Kalendas Decembris.

Por lo dicho parece la restitución de la cristiandad de Tortosa que se debe al Conde D. Ramón Berenguer, y juntamente la reedificación de la Iglesia de Tortosa, dedicada á la Reyna de los Angeles, que fué en año 1178. Como lo afirma el Rey Católico de Aragon, Idefonso. Consta también la mucha estima que de Tortosa hazian, pues la honra con títulos tan gloriosos: porque que mas se puede desear en honor desta Ciudad que llamarla *Clavis Christianorum*? llave de la Cristiandad, pues con eso le dize, que dependia de ella el conservarse la cristiandad en España, y con esso trata á los Tortosinos de muy fieles, pues siendo llave de cristiandad, consta cuan cerrados tuvieron los portillos, cuanto fué de su parte para que no se desmoronase. ¿Que mas le podia dezir que llamarle gloria y hermosura de todo el mundo?

bro en el Coro, y otras cosas, y hizo el libro de Rúbricas, que tiene el Cabildo de escrituras antiguas, que le costó mucho trabajo, el cual fué muy celoso de las cosas de la Iglesia. Murió en el año de 1614.

El Doctor don Gerónimo Terçan, Arcediano de Culla y Canónigo desta Iglesia, hijo que fué del Regente Terçan de Corte el segundo, natural tambien desta Ciudad Capellan que fué de su Magestad y Comissario del santo Oficio, que murió en el año 1618.

El doctor Melchor Figuerola, hijo también desta Ciudad, hombre docto, y que ha leydo, el cual es Archipreste de la Villa de Morella, y Oficial foraneo en aquel Distrito, por el Obispo de Tortosa, donde vive con ejemplo, y estima de sus ovejas.

Para conclusion, y fin de las personas notables Eclesiásticas, me ha parecido que no podia hechar mano de otra mas apropósito, y que nos pudiese el sello á las demás, como es la del Excelentísimo señor don Juan Sentis (que por ser de Cherta) le tenemos acá por ciudadano de nuestra Tortosa, y le estimamos como á tal: el cual por sus grandes letras y partes, ha merecido ocupar los puestos, y cargos tan honrosos, que ha tenido y tiene, pues siendo Arcediano y Canónigo de Lérida, fué muchos años Oficial, y Vicario General del Excelentísimo señor don Pedro Manrique en Tortosa, y Zaragoza, de donde le llamó su Magestad para uno de sus Regentes en el Supremo de Aragon en Madrid, y ocupando este cargo le nombró por Obispo de Barcelona. Finalmente le hizo en el año 1622. su Lugarteniente, y Capitan General en este Principado de Cataluña, donde ha regido y rige con la prudencia, suavidad y cristiandad que se sabe.

De las personas insignes, que le han honrado, podíamos decir tanto que sería necesario libro aparte: mas basta lo dicho para que se vea algun tanto la autoridad y gravedad de nuestra Iglesia, los hombres insignes que ha tenido, y lo que los Sumos Pontífices la han honrado, dándole muchas Bullas y Privilegios Apostólicos, de que goza y tiene en sus archivos.

Imprempta

DE

JOSEPH L. FOGUET SALES

PLAZA DEL HOSPITAL, 5,
TORTOSA

En este establiment se confeccionan treballs tipografichs á preus económichs.
Treballs á varies tintes y sobres papé pergami.

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASES
Sabates y botines d' ivern
Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.
Casa fundada l' any 1866.
PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.
Plaça de la Seu y Arch del Remeu
TORTOSA

DISPONIBLE

CAPITULO SEXTO.

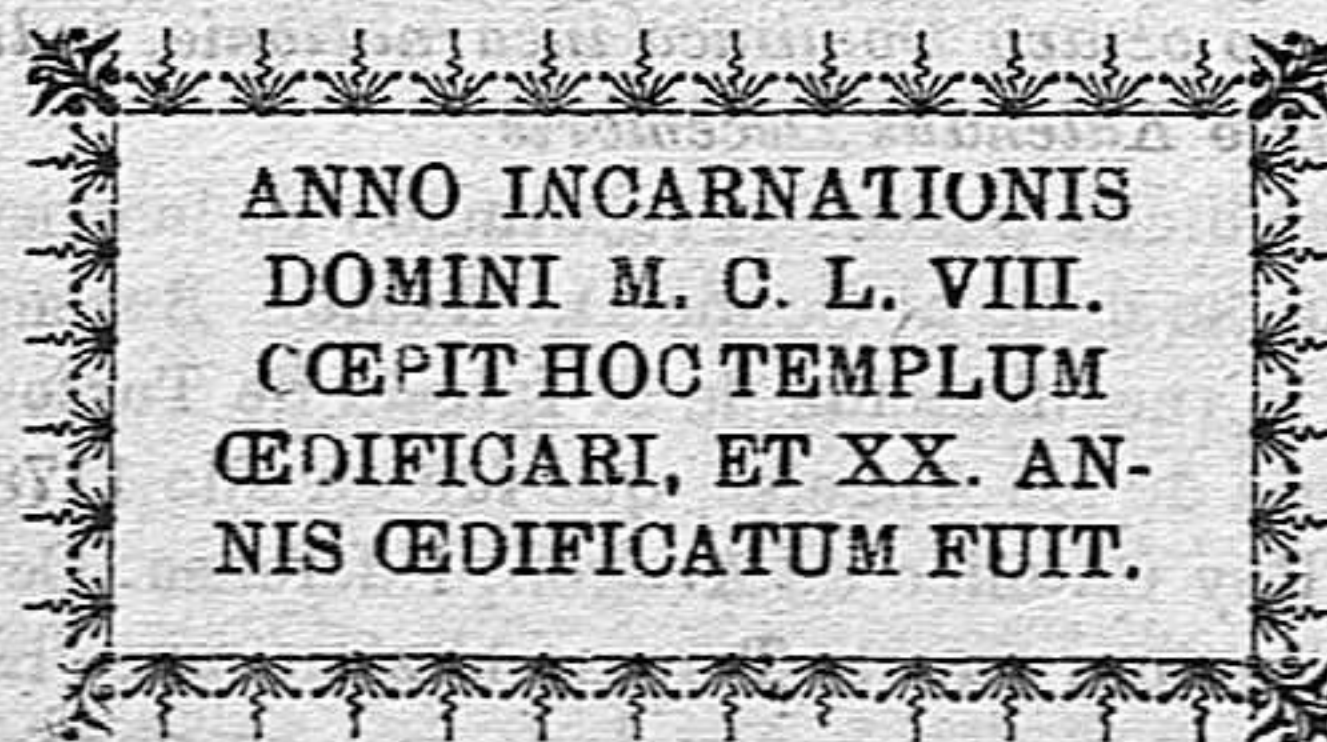
De como el Conde Don Ramon Berenguer puso Obispo en la Catedral de Tortosa y la dotó despues de la conquista; y del tiempo en que se dió la Santa Cinta.

PUES habemos dicho ya lo que toca á los Obispos y Dignidades, y personas graves de nuestra Iglesia será razón hacer mención de como la dotó el Conde Don Ramon Berenguer despues de su conquista y puso en ella Obispo. Digo que en el año 1148. estando el Conde de Barcelona en Tarragona hizo la elección de Obispo de Tortosa en la Persona de Gaufrido Abat del Monasterio de San Ruffo en Avignon de Francia, y trujo consigo siete Canonigos de la Orden de San Agustín que fueron los primeros que lo fueron en esta Iglesia. Y fué consagrado dicho Obispo en el primero de Agosto del año 1151. por el Arçobispo de Tarragona, por el Obispo de Barcelona, por el de Gerona, por el de Vique, y por el de Elna. Y luego en cinco del propio mes en presencia de muchos nobles caballeros dotó al Obispo y á su Catedral, dándole las demás Iglesias del Obispado, tan magnificamente quanto de tan gran cristiano y pio monarca

se podia esperar, dándole los diezmos y molinos que llaman del Conde. Demás desto se dotó esta Catedral por el tiempo, de doze dignidades riquissimas, veynete canonicatos, veynete comensalias, ó Raciones, tres diaconatos, seys subdiaconatos, un dormitorero, que es el que sirve en la Iglesia á los Canonigos, quatro monjes que sirven para diferentes ministerios de la Iglesia.

Mas tiene setenta beneficios, sin otros que despues acá se han ido fundando, con sus rentas pingües para su sustento, que juntos todos dignidades, canonicatos, comensalias, y beneficios viene á ser un muy grande clero, con el qual está muy honrada y autorizada esta Catedral.

Al cabo de siete años que el Obispo Gaufrido tenia la silla episcopal desta Ciudad, se dió principio á la Iglesia ó Aseo que llamamos vieja, de que hoy en dia hay un pedaço en pie; y fué en el año 1158. y se acabó dicha Iglesia en el año 1178. en tiempo del Obispo Ponce: que segun la cuenta duró de edificar veynete años (harto breve tiempo para lo que duran agora las obras). Esto se halla en una piedra donde están esculpidas estas letras.

El curioso que quiere ver esta piedra, la hallará bajando las gradas del Claustro al patio del horno de los señores Canonigos, á mano derecha en la esquina que está entre la puerta donde amazan el pan, y la puerta del Señor Prior mayor algunos dos ó tres estados en alto. Es dificultosa de hallar, para quien no la sabé, pero con estas señales se ha-